

ความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบาดโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Happiness in Online Learning during COVID-19 of Master's Degree
Students in Master of Business Administration, Ramkhamhang University

อุสร่า เอนกปัญญากุล
หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้รับผิดชอบ

Usara Anekpanyakul

THE DEGREE OF MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION
MANAGEMENT BRANCH Ramkhamhaeng University

Corresponding author

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบาดโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบาดโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาปริญญาโท ชั้นปีที่2 หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ฝ่ายหลักสูตรโครงการพิเศษ โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้จัดการยุคใหม่ ทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) SAT17 2) SUN18 3) TWIN9 4) TWIN9/2 จำนวน 251 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีสถานภาพ และรายได้ต่างกัน ทำให้ความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบาดโควิด-19 โดยภาพรวมแตกต่างกัน และนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน ทำให้ความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบาดโควิด-19 โดยภาพรวมไม่ต่างกัน นอกจากนี้ปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนออนไลน์ ด้านความสัมพันธ์ และด้านเทคโนโลยีสำหรับ

การเรียนออนไลน์ มีผลต่อความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบาศโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คำสำคัญ: ความสุขในการเรียนออนไลน์; โควิด-19; นักศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study the level of happiness in online learning during COVID-19 of master's degree students in Master of Business Administration, Ramkhamhang University 2) to study factors influencing happiness in online learning during COVID-19 of master's degree students in Master of Business Administration, Ramkhamhang University.

The sample group used in this research are master's degree students in second year in Master of Business Administration, special program in the project of Master of Business Administration for modern managers in the total of 4 groups including 1) SAT17 2) SUN18 3) TWIN9 4) TWIN9/2 in the number of 251 people. The questionnaire was used as a tool in collecting data. The statistics used in descriptive analysis were frequency, percentage, means and standard deviation. The hypothesis was tested by t-test, One-way ANOVA. If the difference were found, it would lead to pairing comparison by using LSD method and Multiple Regression.

The result of the hypothesis test was found that master's degree students in Master of Business Administration, Ramkhamhang University with different marital status and income would cause different happiness in online learning during COVID-19 and master's degree students in Master of Business Administration, Ramkhamhang University with different sex, age, educational level and occupation would not cause different happiness in online learning during COVID-19. Moreover, the factors promoting happiness in online learning regarding relationship and technology for online learning influenced happiness in online learning during COVID-19 of master's degree students in Master of Business Administration, Ramkhamhang University.

Keywords: Happiness in Online Learning; COVID-19; Students

บทนำ

ความสุขในการเรียนรู้เป็นความรู้สึกที่ดีหรือเพลิดเพลินต่อการเรียนของผู้เรียนที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ สนใจอยากที่จะรู้ เกิดความสนุกสนานและมีพลังที่จะเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้เป็นการที่ผู้เรียนสนุกและเอาใจใส่กับการเรียน ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ ด้านความพึงพอใจในการเรียนเป็นความรู้สึกที่ผู้เรียนพึงพอใจต่อการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัย ด้านความวิตกกังวลเป็นความรู้สึกทางลบต่อการเรียนและการฝึกปฏิบัติงาน และด้านความพึงพอใจในตนเองเป็นความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง (Thongsom, 2557 อ้างใน ธนพล บรรดาศักดิ์และคณะ, 2560) ซึ่งหากนักศึกษาสนใจใฝ่เรียนรู้ในวิชาที่เรียน มีทัศนคติต่อวิชาชีพที่ดี มีความพึงพอใจต่อการเรียน มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และไม่มีความวิตกกังวลต่อการเรียนและการฝึกปฏิบัติงาน จะส่งผลให้นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สามารถนำมาเป็นแนวทางในการ

แก้ปัญหาความใส่ใจการศึกษาของผู้เรียน โดยการช่วยให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบในสิ่งที่รักและใช้ศักยภาพที่มีได้อย่างเต็มที่ (Beamukda, 2015 อ้างใน ธนพล บรรดาศักดิ์ และคณะ, 2560) ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด ให้ผู้เรียนคิดตอบได้หลากหลาย ซึ่งเป็นทักษะการคิดด้านการสื่อความหมาย การตั้งคำถามในเรื่องของการกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา เหตุผลที่ศึกษา

จากการศึกษาองค์ประกอบของดัชนีชี้วัดความสุขพบว่าองค์ประกอบที่มีผลต่อความสุข ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความพึงพอใจในการเรียนด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ด้านทัศนคติต่อการเรียน ด้านความพึงพอใจในตนเอง และด้านความวิตกกังวลซึ่งจะสามารถอธิบายความสุขในการเรียนของนักศึกษาได้และจากการศึกษา ระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษา (วิทวัส สอดโคกสูง และคณะ, 2560) ได้ประเมินความสุขในการเรียนของนักศึกษา โดยใช้องค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ ด้านความพึงพอใจในการเรียน และด้านความพึงพอใจในตนเอง นอกจากนี้ยังได้เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษา พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับความสุขแตกต่างจากชั้นปีอื่น ๆ และการศึกษาในเรื่องของวิธีการจัดการความทุกข์ของนักศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการเมื่อมีความทุกข์โดยยอมรับสภาพตนเอง มองโลกในแง่ดีปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และทำกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความเครียด (อมรรัตน์ ศรีคำสุข และคณะ, 2554)

จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นอย่างมาก จึงทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาขึ้น (marketingoops, 2020) โดย “UNESCO” ได้คาดการณ์ว่าขณะนี้ มีนักเรียน - นักศึกษากว่า 363 ล้านคนทั่วโลกซึ่งได้รับผลกระทบ จากวิกฤตการระบาดของเชื้อไวรัส “COVID-19” (โคโรนา) หรือ “Coronavirus” (ไวรัสโคโรนา) มีสถาบันการศึกษา ได้ปิดการเรียนการสอนที่โรงเรียน จึงมีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้เพื่อเปิดการเรียนการสอน ผ่านออนไลน์จะมีการใช้การเรียนการสอนเสมือนจริง (Virtual Education) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้จากทางไกล มหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่ง เริ่มออกประกาศการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ โดยผู้สอน หรือผู้เรียนจะอยู่ที่แห่งใดก็สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ ผู้เรียนสามารถที่จะติดต่อสื่อสาร ปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยการใช้ อีเมล แชนท์ โซเชียลเน็ตเวิร์ค เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้ออนไลน์ จึงเหมาะสำหรับทุกคน ซึ่งสามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา การเรียนรู้ออนไลน์ เป็นการเรียนที่มีความมีความยืดหยุ่นสูง แต่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความ รับผิดชอบในการเรียนมากกว่าปกติ

ดังนั้น การศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในลักษณะต่าง ๆ ทั้งในด้านลักษณะของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป อันเป็นผลมาจากเทคโนโลยีดิจิทัล รวมไปถึงเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนในยุคสมัยปัจจุบัน และในอนาคตนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้ทราบถึงแนวทางในการปรับเปลี่ยนวิธีการ รูปแบบในการเรียนการสอน และรวมไปถึงการปรับตัวของครูผู้สอนให้เหมาะสมตามรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนและทำความเข้าใจนวัตกรรมใหม่ ๆ ตัวผู้สอนเองจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตระหนักถึงการสอนคุณธรรมจริยธรรม และสร้างเสริมทักษะให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตเอาตัวรอดอยู่ในยุคดิจิทัลนั่นเอง (ธานีรินทร์ อินทวิเศษ และคณะ, 2562)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจทำการศึกษาความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและการออกแบบระบบการจัดการให้เกิดผลดีต่อทั้งการเรียนการสอนและการอยู่อาศัยอย่างมีความสุขให้กับนักศึกษาให้สมกับการที่มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งบ่มเพาะและผลิตมหาบัณฑิตที่มี

คุณภาพเป็นแนวทางการเสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ รวมทั้งเพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข มีการปรับตัวที่ดี และคงอยู่ในวิชาชีพเพิ่มมากขึ้นอันเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** คือ นักศึกษาปริญญาโทชั้นปีที่2 หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ฝ่ายหลักสูตรโครงการพิเศษ โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้จัดการยุคใหม่ SAT17 SUN18 TWIN9 TWIN9/2 มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 675 คน (ระบบรายชื่อนักศึกษา จากเว็บไซต์ฝ่ายหลักสูตรโครงการพิเศษ www.mmm.ru.ac.th) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 251 คน ได้มาจากการใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน คำนวณกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

2. **ด้านเนื้อหา** คือ เป็นการศึกษาความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยมุ่งหมายวิจัยปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนออนไลน์ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสำหรับการเรียนออนไลน์ ด้านเทคนิคการสอน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนออนไลน์ ประกอบด้วย ด้านเทคโนโลยีสำหรับการเรียนออนไลน์ ด้านเทคนิคการสอน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสุขในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาปริญญาโท ช่วงระบอบโควิด-19 หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักศึกษาได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนเพื่อให้ได้มีเตรียมความพร้อมในการศึกษาและปรับปรุงตนเองเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในการศึกษา
2. อาจารย์ผู้สอนได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน อีกทั้งเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาและชี้แนะแก่นักศึกษา

3. ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษา ได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนเพื่อส่งเสริม และช่วยเหลือให้นักศึกษาให้มีความสุขในการเรียน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในด้านการเรียนต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

แนวคิดความสุข

จิตติยา สมบัติบุรณ์และคณะ (2562) ความสุข หมายถึง มุมมองหรือความคิดเห็นของบุคคลที่ประเมินตนเองในความรู้สึกทางบวกที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่ได้พบเจอ เช่น มีความเบิกบานใจ มีความยินดี มีอารมณ์ดี โดยไม่มีความรู้สึกทางลบ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา และหมายถึงสภาพชีวิตที่เป็นสุขอันเป็นผลมาจากความสามารถในการจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิตมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบคลุมถึงความดีงามในจิตใจ ภายใต้อสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

Diener (2543, อ้างใน สิรินทร แซ่ฉั่ว, 2553) ให้แนวคิดของความสุขว่า (Happiness or Subjective Well - being) อธิบายด้วยปัจจัย หรือองค์ประกอบของความสุขว่าความสุขเป็นสิ่งสำคัญ หรือเป็นรากฐานของการดำรงชีวิตเป็นอารมณ์ความรู้สึกที่ดีที่ใช้ประเมินความเป็นอยู่หรือเป้าหมายหลักของชีวิต คนที่มีความสุขเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายอย่างที่แตกต่างกัน เช่น อายุสถานภาพสมรส รายได้สภาพแวดล้อม

แนวคิดการเรียนออนไลน์

การเรียนออนไลน์ คือ นวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีเรียนที่เป็นอยู่ เดิมเป็นการเรียนที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า เช่น อินเทอร์เน็ต ดาวเทียม ดังนั้นจึงหมายรวมถึงการเรียนทางไกล

Krutus (2543, อ้างใน Banthitablog, 2559) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบออนไลน์ หรือ e-learning เป็นการศึกษาริเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) หรืออินทราเน็ต (Intranet) ด้วยตัวเอง ผู้เรียนจะได้เรียนตามความสามารถและความ สนใจของตน โดยเนื้อหาของบทเรียน ประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ และมัลติมีเดียอื่น ๆ จะถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser โดยผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกคนสามารถ ติดต่อ ปรีक्षा แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างกันได้เช่นเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนปกติ โดย อาศัยเครื่องมือการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย เช่น (e-mail, web-board, chat, Social Network) การเรียนรู้แบบออนไลน์จึงเป็นการเรียนสำหรับทุกคน, เรียนได้ทุกเวลา และทุกสถานที่ (Learn for all : anyone, anywhere and anytime)

แนวคิดความสุขในการเรียนออนไลน์

ตะวัน เทวอักษร (2563) กล่าวว่า ผู้เรียนเรียนสนุก ผู้สอนสอนสะดวก สามารถจัดตารางการเรียนได้ด้วยตนเอง ไม่จำกัดเวลา เรียนรู้ได้บ่อยเท่าที่ต้องการ ผู้เรียนสามารถพัฒนาและทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้สอนสามารถจำลองบรรยากาศการเรียนในชั้นเรียนได้อย่างง่ายดาย ครอบคลุมกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก

ความสุขในการเรียนรู้ หากนักศึกษาสนใจใฝ่เรียนรู้ในวิชาที่เรียน มีทัศนคติต่อวิชาชีพที่ดี มีความพึงพอใจต่อการเรียน มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และไม่มีควมวิตกกังวลต่อการเรียนและการฝึกปฏิบัติงาน จะส่งผลให้นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สามารถนำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความใส่ใจการศึกษาของผู้เรียน โดยการช่วยให้ผู้เรียนค้นหาค้นพบในสิ่งที่รักและใช้ศักยภาพที่มีได้อย่างเต็มที่ (Beamukda, 2558, อ้างใน ธนพล บรรดาศักดิ์ และคณะ , 2560)

สรุปได้ว่าความสุขในการเรียนออนไลน์ ผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมสนุกและผ่อนคลายไปด้วยกัน ซึ่งเมื่อผู้สอนมีความสุขแล้ว ก็จะส่งผลให้สิ่งที่ถ่ายทอดไปยังผู้เรียนเป็นไปได้อย่างดี นักศึกษาสนใจใฝ่เรียนรู้ในวิชาที่เรียน มีทัศนคติต่อวิชาชีพที่ดี มีความพึงพอใจต่อการเรียน มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และไม่มีควมวิตกกังวลต่อการเรียนและการฝึกปฏิบัติงาน จะส่งผลให้นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนพล บรรดาศักดิ์และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่องความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงวิธีการสร้างความสุขในการเรียนพยาบาล อันเนื่องมาจากนักศึกษาพยาบาลเป็นกลุ่มที่อยู่ภายใต้ความกดดัน มีความเครียดในระดับสูงสุด และมีความสุขในการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ไม่ดี เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำต้องลาออกกลางคัน ในทางตรงกันข้ามหากนักศึกษามีความสุขในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เพิ่มความสามารถในการจดจำ และต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างความสุขในการเรียนพยาบาล เพื่อให้นักศึกษามีความสุขเพิ่มขึ้น มีความสามารถในการปรับตัวที่ดี และคงอยู่ในวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ ครูผู้สอนและผู้เรียน

สุชีรา วิบูลย์สุข, นิตยาภรณ์ บุญสวัสดิ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปริคณีก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้อย่างมีความสุข และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปริคณีก กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่2 และชั้นปีที่3 จำนวน 243 คน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปริคณีกมีระดับการเรียนรู้มีความสุขทั้ง6 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.42 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านเปิดประตูสู่ธรรมชาติรองลงมาด้านความมุ่งมั่นและ มั่นคง และด้านความรักความศรัทธา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มีความสุขทั้ง 5 ปัจจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้มีความสุขมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านผู้เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.51 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านผู้สอน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.39, 0.37, 0.36 ตามลำดับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มีความสุขที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนรู้ อย่างมีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปริคณีก คือ ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านเพื่อน สามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนรู้มีความสุขได้ร้อยละ 30.5

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็น แบบสอบถาม อิเล็กทรอนิกส์และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาปริญญาโทชั้นปีที่2 หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ฝายหลักสูตรโครงการพิเศษ โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้จัดการยุคใหม่ SAT17 SUN18 TWIN9 TWIN9/2 มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 675 คน (ฝายหลักสูตรโครงการพิเศษ, 2563)

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 251 คน ได้มาจากการใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน คำนวณกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือ ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะประชากร ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว (Checklist) กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียงแค่ 1 คำตอบ

2. แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนออนไลน์ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งประกอบด้วย ด้านความสุขในการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยีสำหรับการเรียน ด้านเทคนิคการสอน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์ มีจำนวนข้อคำถาม 24 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยคำถามในลักษณะประเมินค่าความสุข 5 ระดับ (Rating Scale) กำหนดให้ 5 = ระดับความสุขมากที่สุด, 4 = ระดับความสุขมาก, 3 = ระดับความสุขปานกลาง, 2 = ระดับความสุขน้อย, 1 = ระดับความสุขน้อยที่สุด,

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. *สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)* ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) กับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงกลุ่ม ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) กับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงปริมาณ ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนออนไลน์ ด้านเทคโนโลยีสำหรับการเรียนออนไลน์ ด้านเทคนิคการสอน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ และความสุขการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา โดยใช้สถิติการทดสอบ t-test

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยจำแนกตาม สถานภาพ อายุ รายได้ อาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะนำไปสู่การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนออนไลน์ ด้านเทคโนโลยีสำหรับการเรียนออนไลน์ ด้านเทคนิคการสอน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ มีผลต่อความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านเทคโนโลยีสำหรับการเรียนออนไลน์ ด้านความสัมพันธ์ ด้านเทคนิคการสอน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านความสุขในการเรียนรู้

2. ผลการเปรียบเทียบความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตาม ลักษณะด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย อายุ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ได้ดังนี้

2.1 นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีสถานภาพ และรายได้ ต่างกัน ทำให้ความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 โดยภาพรวมต่างกัน

2.2 นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน ทำให้ความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 โดยภาพรวมไม่ต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนออนไลน์ที่มีผลต่อความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง สามารถสรุปการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนออนไลน์ ด้านความสัมพันธ์ และด้านเทคโนโลยีสำหรับการเรียนออนไลน์ มีผลต่อความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3.2 ปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนออนไลน์ ด้านเทคนิคการสอน และด้านสภาพแวดล้อม ไม่มีผลต่อความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านความสุขในการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนักศึกษา มีความสุขในการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย มีความเบื่อหน่ายในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิมลยา เนื้อทอง (2561) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาในระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคปกติคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยภาพรวมมีระดับความสุขในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ทุกด้านที่ศึกษามีระดับความสุขอยู่ในระดับมาก โดย 2 อันดับแรก คือ ด้านทัศนคติต่อสาขาวิชา และด้านความพึงพอใจในตนเอง ในการเปรียบเทียบความสุขในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคปกติคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และสอดคล้องกับการศึกษาของธนพล บรรดาศักดิ์ และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่องความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงวิธีการสร้างความสุขในการเรียนพยาบาล อันเนื่องมาจากนักศึกษาพยาบาลเป็นกลุ่มที่อยู่ภายใต้ความกดดัน มีความเครียดในระดับสูงสุด และมีความสุขในการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ไม่ดี เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จนต้องลาออกกลางคัน ในทางตรงกันข้าม หากนักศึกษามีความสุขในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เพิ่มความสามารถในการจดจำ และต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างความสุขในการเรียนพยาบาล เพื่อให้ นักศึกษามีความสุขเพิ่มขึ้น มีความสามารถในการปรับตัวที่ดี และคงอยู่ในวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ ครูผู้สอนและผู้เรียน บทความนี้จะกล่าวถึงความสำคัญของความสุขในการเรียนและแนวทางการเสริม สร้างความสุขในการเรียน เพื่อช่วยให้การเรียนของนักศึกษาดำเนินไปอย่างมีความสุข

2. ด้านเทคโนโลยีสำหรับการเรียนออนไลน์ พบว่า นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีระดับความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ด้านเทคโนโลยีสำหรับการเรียนออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีทักษะการใช้เทคโนโลยีค่อนข้างสูง จึงทำให้ไม่มีปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสำหรับการเรียนออนไลน์ สามารถเข้าเรียนเวลาใดก็ได้ และแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนใช้งานได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของของ Unal (2548, อ้างใน สรพรรค ภักดีศรี, 2556) ใช้แนวทางการศึกษาแบบกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาเชิงเปรียบเทียบการเรียนรู้ในห้องเรียน กับการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักศึกษาสองกลุ่มที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ กับข้อมูลทั้ง 4 ด้าน คือ ผลการเรียนรู้ทั้งก่อนและหลังการทดลอง การสำรวจความพร้อมแบบออนไลน์การสำรวจคลังการเรียนรู้ และผลงานของนักศึกษา ใช้เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กับนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ พบว่า ไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างผลการเรียนและความพึงพอใจระหว่างการเรียนรู้ของทั้งสองแนวทาง กล่าวคือ นักศึกษามีความพึงพอใจที่สามารถเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ในการเรียนจากการเรียนรู้

ผ่านเว็บและการเรียนรู้ในห้องเรียนเหมือนกัน ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ พบว่า แนวทางการเรียนรู้ทั้งสองแนวทางสนับสนุนต่อความสำเร็จของผลการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียน

3. ด้านเทคนิคการสอน พบว่า นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีระดับความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ด้านเทคนิคการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความสุขเมื่อเรียนออนไลน์กับอาจารย์ที่มีเทคนิคในการสอนที่สนุก เป็นธรรมชาติ และที่สำคัญที่สุดคือประสบการณ์และหลักการสอนที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาบุญนา ฐานวิโร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง วิธีการสอนอย่างเป็นสุข พบว่า ผู้สอนต้องเข้าใจการสอนให้แน่ชัด และเตรียมตัวมีการเก็บข้อมูลในวิชาสอน การทำแผนสอนสื่อการสอน ช่อมสอนให้เป็นธรรมชาติ จะทำให้การสอนสนุกและมีความสุขเวลาสอน เด็กเข้าใจมากขึ้นเพียงใดก็จะเกิดความสนุกกับเด็กที่เรียนด้วย เด็กจะมีความตื่นเต้นตลอดเวลาที่มีการเรียนการสอน ผลของการสอนจะทำให้เด็กมีความสุขจากภายใน

4. ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีระดับความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความสุขต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมของการเรียนออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุชีรา วิบูลย์สุข, นิตยาภรณ์ บุญสวัสดิ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุข ของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปริคlinik ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนรู้ อย่างมีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปริคlinik คือ ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านเพื่อน

5. ด้านความสัมพันธ์ พบว่า นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีระดับความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ด้านความสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีการโต้ตอบระหว่างการเรียนการสอนออนไลน์ที่ดีกับอาจารย์ผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Manion (2003, อ้างใน ถิธรัตน์ พิมพภรณ์, ประสพชัย พสุนนท์, 2559) อธิบายด้วยองค์ประกอบ ของความสุข 4 องค์ประกอบ คือการติดต่อความสัมพันธ์ความรักในงาน ความสำเร็จในงาน และการเป็นที่ยอมรับ การติดต่อสัมพันธ์เป็นพื้นฐานทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การให้ความช่วยเหลือและการได้รับความช่วยเหลือทำให้เกิดมิตรภาพและความสัมพันธ์อันดี

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านเทคโนโลยีสำหรับการเรียนออนไลน์ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนออนไลน์ มีผลต่อความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังนั้นควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสำหรับการเรียนออนไลน์เพื่อให้นักศึกษามีความสุขในการเรียนออนไลน์มากยิ่งขึ้น

2. ด้านความสัมพันธ์ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนออนไลน์ มีผลต่อความสุขในการเรียนออนไลน์ ช่วงระบอบโควิด-19 ของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังนั้นควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมากและส่งเสริมในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์และนักศึกษา และส่งเสริมให้อาจารย์ช่วยเหลือสนับสนุนนักศึกษาในการเรียนออนไลน์อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาปริญญาโท ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ฝ่ายหลักสูตรโครงการพิเศษ โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้จัดการยุคใหม่ SAT17 SUN18 TWIN9 TWIN9/2 มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 675 คน ทำการเก็บตัวอย่างจำนวน 2561 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาเฉพาะในหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ฝ่ายหลักสูตรโครงการพิเศษ โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้จัดการยุคใหม่ SAT17 SUN18 TWIN9 TWIN9/2 มหาวิทยาลัยรามคำแหง เท่านั้น ซึ่งเป็นเพียงบางส่วนของนักศึกษาของทางมหาวิทยาลัยจึงไม่สามารถใช้เป็นข้อมูลทางการในการศึกษาสำหรับภาพรวมของมหาวิทยาลัยรามคำแหงทั้งหมดได้ ดังนั้นควรมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในหลักสูตรอื่น ๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยเปิดสอนร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จิตติยา สมบัติบุรณ์ และคณะ. (2562). *ความสุขของผู้สูงอายุไทยในยุค Thailand 4.0*. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี. 30(2), 221.
- ตะวัน เทวอักษร. (2563). *เอ็ดดูเคชั่น ปรับตัวสู่ New Normal เปิดห้องเรียนออนไลน์ “Aksorn On-Learn” ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้สำหรับทุกคน*. ค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2564, จาก <https://www.aksorn.com/new-normal-aksorn-on-learn>
- ถิตรีตน์ พิมพ์ภรณ์, ประสพชัย พสุนนท์. (2559). *องค์ประกอบความสุขการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในธุรกิจโรงแรมเมืองพัทยา*. วารสารวิชาการ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนพล บรรดาศักดิ์ และคณะ. (2560). *ความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล*. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 5 ฉบับที่ 1. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท.
- ธานินทร์ อินทรวิเศษ และคณะ. *เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล*. วารสารวิชาการ ปีที่ 9 ฉบับที่ 6. มหาวิทยาลัยศิลปากร. 478-481.
- ฝ่ายหลักสูตรโครงการพิเศษ. (2563). *ระบบรายชื่อนักศึกษา*. ค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2564, จาก www.mmm.ru.ac.th
- พระมหาบุญญา ฐานวิโร. (2560). *วิธีการสอนอย่างเป็นสุข*. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร ปีที่ 5 ฉบับที่ 1. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- วิทวัส สอดโคกสูง และคณะ. (2560). *การศึกษาระดับความสุขในการเรียนของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. วารสารตะคอง ปีที่ 11 ฉบับที่ 1. 116-127.
- วิมลยา เนื้อทอง. (2561). *การศึกษาระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาชั้นปี ที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- สรพรรณ ภัคดีศรี. (2556). *การศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ผ่านเว็บของผู้เรียน*. วารสารนักบริหาร ปีที่ 33 ฉบับที่ 4. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- สิรินทร แซ่ฉั่ว. (2553). *ความสุขในการทำงานของบุคลากรเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสื่อและกลุ่มงานสร้างสรรค์เพื่อการใช้งาน*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุชีรา วิบูลย์สุข, นิตยาภรณ์ บุญสวัสดิ์. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปรีคลินิก*. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อมรรัตน์ ศรีคำสุข และคณะ. (2554). *ความสุขของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ. ปีที่ 34 ฉบับที่ 2. 70-79.
- Banthitablog. (2559). *การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (E – LEARNING)*. ค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2564, จาก <https://banthitablog.wordpress.com/การเรียนการสอนแบบออนไลน์/>
- marketingoops. (2020). 'COVID-19' ปฏิรูปการศึกษาทั่วโลก! ใช้เทคโนโลยีเรียนรู้รูปแบบใหม่ – 'มหาวิทยาลัยไทย' สอนผ่านออนไลน์. ค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2564, จาก <https://www.marketingoops.com/exclusive/business-case/covid-19-reinvent-global-education-system-with-educational-technology/>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row.